

docentschap is
meesterschap

Dalton Docent Profiel

je krijgt de leerling
die je verdient

Inhoud

Inhoud.....	3
Voorwoord.....	5
1. Daltonuren.....	6
Gewenst gedrag van de daltondocent tijdens de daltonuren	6
Kwaliteiten en vaardigheden tijdens daltonuren	7
2. Lesuren / Contacturen	8
Gewenst gedrag van de daltondocent tijdens de lesuren.....	8
Kwaliteiten en vaardigheden tijdens lesuren	9
3. Lesobservatieformulier.....	10
Pedagogisch-didactisch handelen van docenten	10
Daltonindicatoren	12
Bijlage 1	14

**zoek een
kritische vriend**

vakkennis is
het hoofd, het hart
is de passie

Voor onze docenten en alle belangstellenden,

De brochure die voor u ligt, komt voort uit de doelstellingen die in ons schoolplan en in het strategisch schoolplan van OZHW 2012-2016 zijn vastgelegd. In ons schoolplan, in alle teamplannen en in alle sectieplannen staan drie thema's centraal: opbrengsten, professionalisering en uitdragen van de missie en visie van onze school als daltonschool.

In deze brochure richten we ons op het gewenste docentgedrag op onze school. Dat is een bewuste keuze. Inmiddels zijn er tal van beleidsstukken die in mooie taal de kaders van ons handelen beschrijven en voorschrijven. Die basis is ook nodig om onderwijsontwikkeling te toetsen en te borgen.

Maar onze core business is eigenlijk veel meer aansprekend en heeft ook een veel directer effect: goed en uitdagend onderwijs geven, leerlingen begeleiden naar autonomie en dat in een door ons gecreëerde sfeer van vertrouwen, veiligheid en bewuste en respectvolle omgang onder gelijkwaardige mensen.

In die opdracht staat de docent centraal, haar of zijn competenties zijn van essentieel belang en er ontstaat een band voor het leven waar de man of vrouw voor de klas excelleert: als deskundige, als coach, als baken van rust, als 'vader en moeder', kortom als de betrokken, authentieke leider van groep, individu en leerproces.

Al deze rollen zijn alleen zichtbaar en hebben alleen resultaat door gedrag. Daarom vinden we het zo van belang het gewenste gedrag van de daltondocent tijdens lessituaties en dus ook tijdens daltonuren in deze brochure helder te formuleren. Dat niet alleen.

Dit gewenste gedrag is, zoals eerder aangegeven, logisch verbonden met de uitgangspunten van de school en in breder verband met die van OZHW.

Die verbinding gaat verder. In de brochure is ook het lesobservatieformulier opgenomen, waarmee we dat gewenste gedrag kunnen toetsen, maar dat vooral ook voor ieder kan dienen als ijkpunt voor verdere ontwikkeling, vastgelegd in de gesprekkencyclus.

Dat moet helder zijn: het gewenste docentgedrag zoals in deze brochure beschreven is niet vrijblijvend. Het is een streefdoel waar ieder vanuit de eigen persoonlijkheid, in eigen tempo en op eigen niveau aan werkt en zich daarin gesteund mag weten door mededocenten en schoolleiding.

Dat streefdoel is tegelijkertijd de gezamenlijke gebondenheid in de vrijheid die elk individu in zijn of haar werk mag en moet blijven koesteren. Juist ook het unieke van elke docent doet er zo toe, is stof voor schoolkranten en familiegesprekken en vormt een blijvende herinnering.

Niemand hoeft alles meteen te beheersen of meteen alles optimaal te beheersen. Dat is niet realistisch en ook niet de vraag. Wel is de uitdaging waar nodig, te veranderen, te leren, te reflecteren en vooral ook over al die verwachtingen met elkaar te discussiëren.

Dan stralen we meer uit dan zinnen op papier opleveren: een veilige, dynamische en lerende organisatie.

Ik hoop dat deze brochure vaak wordt opgepakt en resultaat zal opleveren.

Peter Timmers

hoe was jij
als leerling?

1. Daltonuren

Gewenst gedrag van de daltondocent tijdens de daltonuren:

- De docent zorgt ervoor dat de tafels functioneel zijn opgesteld.
- De docent ontvangt leerlingen aan de deur.
- Bij het lessignaal begint het lesuur.
- De docent controleert de aanwezigheid van de leerlingen en administreert dit. (Magister)
- De docent informeert naar geplande activiteiten in het daltonuur/ controleert de D-agenda
- De docent clustert groepjes met dezelfde geplande activiteiten, zoals het beantwoorden van schriftelijke vragen, nakijken enz.
- De docent informeert of er vragen zijn en laat deze vragen in desbetreffende groepjes behandelen door de leerlingen zelf.
- De docent controleert of het vereiste niveau bereikt wordt bij het oplossen van vragen.
- Indien er vragen zijn waar de leerlingen zelf niet uitkomen behandelt de docent deze met het groepje.
- De docent controleert of alle geplande activiteiten ook daadwerkelijk gedaan worden.
- De docent zorgt voor extra werk of keuzeopdrachten.
- De docent stimuleert leerlingen om effectief te blijven werken.
- De docent houdt orde en zorgt voor een veilig en werkbaar klimaat.
- De docent stelt en bewaakt de grenzen.
- De docent voert reflecterende- en feedback gesprekken met leerlingen (wat, hoe, waarom, welk(e)).
- De docent verleent vrijheden aan leerlingen die deze aankunnen.
- De docent beloont verantwoordelijke, zelfstandige en samenwerkende leerlingen door ze meer vrijheden en keuzes te geven.
- De docent is met de leerlingen bezig en doet geen andere werkzaamheden.
- Docent geeft in Magister aan als de leerling in gebreke blijft m.b.t. in het bezit hebben van boeken/ schriften/ de benodigde spullen voor de uit te voeren taak.

Kwaliteiten	Vaardigheden
Pedagogische kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> • De docent traint de leerlingen meer verantwoordelijkheid te nemen, initiatiefvoller te worden en zelfvertrouwen op te bouwen. • De docent 'straalt' uit dat hij de leerlingen als mens respecteert. • De docent 'ziet' de leerling. • De docent controleert de leerling terwijl het lijkt of het een gesprek is. • De docent werkt volgens het principe van de uitgestelde aandacht • De docent leert de leerling om te gaan met individuele vrijheid en stelt grenzen. • De docent traint leerlingen zelfstandig te werken en gaat daarbij uit van de kwaliteiten van de leerling. • De docent bewaakt de veiligheid van de groep door uit te gaan van wederzijds respect voor elkaar.
Onderwijskundige kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> • De docent biedt ruimte voor eigen beslissingen van leerlingen. • De docent biedt individuele hulp aan, ondersteunt hulpvragen van de leerlingen. • De docent stimuleert onderlinge hulp en samenwerking van leerlingen. • De docent biedt leerlingen de ruimte zichzelf te toetsen en stimuleert zelfcorrectie om de verantwoordelijkheid te vergroten.

een goed docent..
is een Olympiër

organiseer interviews

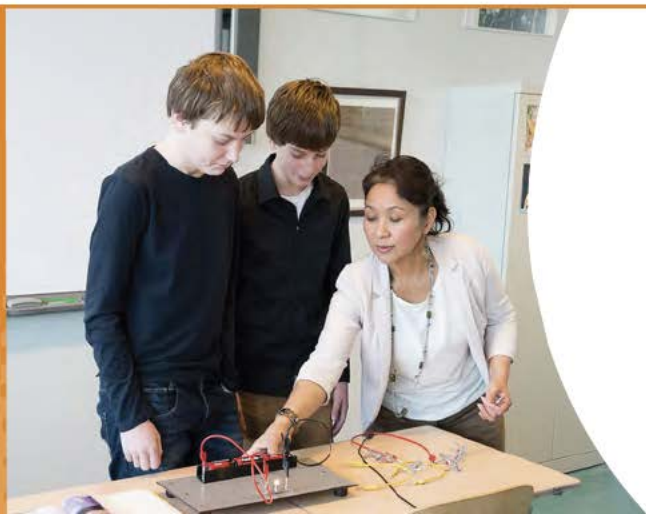
2. Lesuren / Contacturen

Gewenst gedrag van de daltondocent tijdens lesuren:

- De docent zorgt ervoor dat de tafels functioneel staan opgesteld.
- De docent ontvangt leerlingen aan de deur.
- Bij het lessignaal begint het lesuur.
- De docent controleert de aanwezigheid van de leerlingen en administreert dit. (Magister)
- De docent zorgt ervoor dat het lesprogramma duidelijk (bord) is voor de leerlingen.
- De docent werkt volgens de studieplanner om binnen de gegeven kaders te blijven, die structuur bieden aan de leerlingen qua tempo, inhoud en plaats in het curriculum.
- De docent gebruikt altijd de studiewijzer en geeft tijdig het huiswerk op/ refereert aan de studieplanner.
- De docent gebruikt bij het opgeven en registreren van huiswerk een uniform afgesproken methode.
- De docent kan "hoeken" in de klas creëren: instructiehoek, (zelf)correctiehoek, werkhoek, samenwerkingshoek.
- De docent differentieert in instructievormen. Deze kunnen aan de hele klas tegelijk zijn of aan geclusterde groepjes.
- De docent geeft de leerling de mogelijkheid zelf beslissingen te nemen.
- De docent biedt de leerlingen de mogelijkheid individueel of in groepen te werken.
- De docent beschrijft de leerdoelen en de keuzes in de leerdoelen (naar welk resultaat wordt gewerkt).
- De docent biedt individuele hulp aan, ondersteunt hulpvragen van de leerlingen.
- De docent stimuleert onderlinge hulp en samenwerking van leerlingen.
- De docent biedt leerlingen de ruimte zichzelf te toetsen en stimuleert zelfcorrectie om de verantwoordelijkheid te vergroten.
- De docent creëert een goede werkplek en een goede werksfeer waarin leerlingen en docent zelfstandig kunnen werken, samenwerken en elkaar kunnen vertrouwen.
- De docent organiseert ruimte voor feedback over leerresultaten en leerprocessen.
- De docent geeft ook klassikaal les en maakt gebruik van verschillende klassikale werkvormen.
- De docent bewaakt de voortgang van de leerling, verwerkt tijdig de resultaten en informeert de mentor
- De docent sluit een lesuur af m.b.v. een reflectiemoment en een vooruitblik, de docent maakt de nodige afspraken met de klas of individuele leerlingen.
- De docent sluit tijdens het laatste lesuur de les af en laat stoelen op de tafel zetten. PC en beamer worden afgesloten en de radiatoren worden op * gezet.

Kwaliteiten	Vaardigheden
Pedagogische kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> • De docent gaat altijd uit van de kwaliteiten van de leerling. • De docent kan zijn dominantie opgeven ten gunste van de leerprocessen van de leerling. • De docent neemt de voorbeeldfunctie serieus; hij demonstreert de vrijheid, zelfwerkzaamheid, verantwoordelijkheid en sociale vaardigheden in het eigen leefpatroon. • De docent moet zelf een expert zijn in het geven en ontvangen van feedback. • De docent organiseert ruimte voor feedback over leerresultaten en leerprocessen. • De docent creëert een goede werkplek en een goede werksfeer waarin leerlingen en docent zelfstandig kunnen werken, samenwerken en elkaar kunnen vertrouwen.
Onderwijskundige kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> • De docent checkt telkens opnieuw of de Daltonpijlers verwerkt zijn in instructie, planning, uitvoering en reflectie. • De docent gebruikt werkvormen die leerlingen activeren en stimuleren zelf hun leerproces in te richten, aansluitend bij de leermogelijkheden- en belemmeringen van die leerlingen. (o.a. ADSL) • De docent is creatief en zoekt telkens middelen ter verbetering van de leerresultaten. • De docent kent de verschillende leerstijlen van de leerlingen en past de werkvormen daarop aan. • De docent kan leerstof in een Dalton leertraject aanbieden en de leerstof uit een methode ombuigen naar Daltonlessen

veranderen
vraagt handelen

3. Lesobservatieformulier voor het evalueren van het pedagogisch-didactisch handelen van docenten

Datum:	Klas:	Geobserveerde:
Observator:	Vak:	

1 = nauwelijks tot niet waargenomen

2 = vaker niet dan wel waargenomen

3 = vaker wel dan niet waargenomen

4 = veel tot continue waargenomen

Veilig en stimulerend werkklimaat	1.	De docent toont in gedrag en taalgebruik respect voor de leerlingen	1	2	3	4	n.v.t.
	2.	De docent zorgt voor een ontspannen sfeer	1	2	3	4	n.v.t.
	3.	De docent ondersteunt het zelfvertrouwen van de leerlingen	1	2	3	4	n.v.t.
	4.	De docent zorgt voor wederzijds respect	1	2	3	4	n.v.t.
Efficiënte lesorganisatie	5.	De docent zorgt voor een ordelijk verloop van de les	1	2	3	4	n.v.t.
	6.	a. De docent gaat tijdens de verwerking van opdrachten na of leerlingen deze op een juiste manier uitvoeren	1	2	3	4	n.v.t.
		b. De docent besteedt aandacht aan gemaakt en / of geleerd huiswerk(taak)	1	2	3	4	n.v.t.
	7.	De docent zorgt voor doelmatig klassenmanagement	1	2	3	4	n.v.t.
		a. De docent is duidelijk in zijn wensen en verwachtingen	1	2	3	4	n.v.t.
		b. De docent handelt consequent	1	2	3	4	n.v.t.
		c. De docent reageert adequaat en evenwichtig op situaties	1	2	3	4	n.v.t.
	d. De docent gebruikt de studieplanner adequaat en houdt zich aan de afspraken	1	2	3	4	n.v.t.	
	8.	De docent gebruikt de leertijd efficiënt	1	2	3	4	n.v.t.
9.	De docent verduidelijkt bij aanvang van de les de lesdoelen	1	2	3	4	n.v.t.	
Duidelijke en gestructureerde instructie	10.	De docent geeft duidelijke uitleg van de leerstof	1	2	3	4	n.v.t.
	11.	De docent geeft feedback aan de leerlingen	1	2	3	4	n.v.t.
	12.	De docent betreft alle leerlingen bij de les	1	2	3	4	n.v.t.
	13.	De docent gaat tijdens de instructie na of leerlingen de leerstof begrepen hebben	1	2	3	4	n.v.t.
	14.	De docent bevordert dat leerlingen het beste uit zichzelf halen	1	2	3	4	n.v.t.
	15.	De docent geeft goed gestructureerd les	1	2	3	4	n.v.t.
	16.	De docent geeft duidelijke uitleg van het gebruik van hulpmiddelen en opdrachten	1	2	3	4	n.v.t.

Intensieve en activerende les	17.	De docent hanteert werkvormen die leerlingen activeren (ADSL)	1	2	3	4	n.v.t.
	18.	De docent stimuleert het zelfvertrouwen van leerlingen	1	2	3	4	n.v.t.
	19.	De docent stimuleert leerlingen om over oplossingen na te denken	1	2	3	4	n.v.t.
	20.	De docent stelt vragen die leerlingen tot denken aanzetten	1	2	3	4	n.v.t.
	21.	De docent laat leerlingen hardop denken / hun gedachten adequaat verwoorden	1	2	3	4	n.v.t.
	22.	De docent betreft de leerlingen actief bij de instructie (zorgt voor interactieve instructie)	1	2	3	4	n.v.t.
	23.	De docent blikt terug op de inhoud / leerdoelen van de vorige les	1	2	3	4	n.v.t.
Differentiëren	24.	De docent gaat na of de lesdoelen zijn bereikt	1	2	3	4	n.v.t.
	25.	De docent biedt zwakke leerlingen extra leer- en instructietijd	1	2	3	4	n.v.t.
	26.	De docent heeft oog voor talent en zoekt daarbij uitdagende stof of opdrachten	1	2	3	4	n.v.t.
	27.	De docent stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen	1	2	3	4	n.v.t.
	28.	De docent stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen	1	2	3	4	n.v.t.
Leerstrategieën aanleren	29.	De docent leert leerlingen hoe ze complexe problemen kunnen vereenvoudigen	1	2	3	4	n.v.t.
	30.	De docent stimuleert het gebruik van controle activiteiten	1	2	3	4	n.v.t.
	31.	De docent leert leerlingen oplossingen te checken	1	2	3	4	n.v.t.
	32.	De docent bevordert het toepassen van het geleerde	1	2	3	4	n.v.t.
	33.	De docent moedigt het kritisch denken van leerlingen aan	1	2	3	4	n.v.t.
	34.	De docent vraagt leerlingen om na te denken over strategieën (zelfreflectie) bij de aanpak	1	2	3	4	n.v.t.
Betrokkenheid van leerlingen	1.	De leerlingen zijn betrokken bij de les	1	2	3	4	n.v.t.
	2.	De leerlingen tonen zich geïnteresseerd	1	2	3	4	n.v.t.
	3.	De leerlingen zijn actief op leren gericht	1	2	3	4	n.v.t.
Opmerkingen							

Loslaten eist sturing

Daltonindicatoren

Vrijheid Verantwoordelijkheid Vertrouwen	1.	De docent kan loslaten en vertrouwen schenken.	1	2	3	4	n.v.t.
	2.	De docent kan omgaan met verschillen en creëert maatwerk.	1	2	3	4	n.v.t.
	3.	De docent begeleidt op passende wijze zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, zodat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.	1	2	3	4	n.v.t.
Zelfstandigheid	4.	De docent hanteert diverse werkvormen om leerlingen zelfstandig te laten werken en leren.	1	2	3	4	n.v.t.
	5.	De docent stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.	1	2	3	4	n.v.t.
	6.	De docent biedt voldoende tijd om zelfstandig te kunnen werken.	1	2	3	4	n.v.t.
	7.	De docent creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te ontdekken en te ontwikkelen.	1	2	3	4	n.v.t.
Samenwerken	8.	De docent werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.	1	2	3	4	n.v.t.
	9.	De docent geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.	1	2	3	4	n.v.t.
	10.	De docent heeft kennis van de verschillende vormen en niveaus van samenwerken en weet die toe te passen.	1	2	3	4	n.v.t.
	11.	De docent richt zijn onderwijs zo in, dat de leerling zich kan ontwikkelen m.b.t. samenwerkingsvaardigheden.	1	2	3	4	n.v.t.
Reflectie	12.	De leerkracht hanteert diverse werkvormen voor zijn leerlingen om te kunnen reflecteren.	1	2	3	4	n.v.t.
	13.	De docent draagt zorg voor reflectie op groepsniveau in relatie tot samenwerking.	1	2	3	4	n.v.t.
	14.	De docent vraagt zijn leerlingen om feedback op zijn eigen functioneren.	1	2	3	4	n.v.t.
Effectiviteit/ doelmatigheid	15.	De docent gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn tijd, ruimte en middelen.	1	2	3	4	n.v.t.
	16.	De docent zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les waarbij de leerlingen keuzes kunnen maken.	1	2	3	4	n.v.t.
	17.	De docent stemt zijn instructie en leeraanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.	1	2	3	4	n.v.t.

lesgeven is vakmanschap

wees trots je doet ertoe!

elke puber is een volwassene in de maak

vraag zo nodig scholing

wie goed doet goed ontmoet!

de opbrengst, dat ben ik

wat is je drijfveer?

geef vertrouwen

in het woord beroep schuilt het woord roeping

deel je successen

stel elke les een doel en maak aan het eind het resultaat zichtbaar

eis van jezelf wat je van je leerlingen eist

welke leervraag heb je?

verantwoordelijkheid geven, is niet vrijblijvend

elke leerling is een daltonleerling

reflectie is jouw leraar!

Bijlage uit strategisch schoolplan OZHW

Na vele interviews en een enquête onder leerlingen geven we hieronder een antwoord op de vragen:

- Wat verstaan we onder een goede les?
- Wat verstaan we onder een goede docent?
- Wat verstaan we onder een goede leerling?

Onderstaande teksten bepalen - naast de genoemde afspraken en doelen - de verwachtingen die we naar elkaar toe hebben.

De omschrijvingen zullen gebruikt worden bij de uitvoering van de gesprekkencyclus. Daarnaast kunnen we de antwoorden op 'wat verstaan we onder een goede leerling?' (mede) gebruiken om ons oordeel over een leerling te toetsen.

Met andere woorden: de antwoorden operationaliseren voor een belangrijk deel en in gewone taal de competenties die we aan onze medewerkers en leerlingen toedichten en operationaliseren voor een belangrijk deel de impliciete opvattingen die wij hebben over 'wat verstaan we onder een goede les?'.

De school is een afspiegeling van de maatschappij maar ook een maatschappij op zich.

In deze maatschappij maken we afspraken over de verwachtingen naar elkaar.

Een goede les heeft:

- duidelijke uitleg van de lesstof
- variatie en afwisseling in werkvormen
- ruimte en aandacht voor iedereen
- ruimte voor humor
- tijd voor huiswerk
- wederzijds respect tussen leerling en docent (gebaseerd op de uitgangspunten van het openbaar onderwijs en de kernwaarden van OZHW)
- een goede voorbereiding
- aansluiting op het niveau van de leerling
- een uitdagend karakter, gericht op het niveau van de leerling

Een goede docent:

- geeft een heldere uitleg
- weet de leerlingen te motiveren
- maakt zijn vak interessant
- heeft humor
- weet orde te houden
- is behulpzaam naar de leerling
- is enthousiast
- is goed voorbereid
- beheerst zijn vak, weet waar hij / zij het over heeft

Een goede leerling:

- is gemotiveerd
- toont interesse
- heeft respect voor zijn / haar medeleerlingen, docenten en ondersteunend personeel
- leert van zijn / haar fouten
- houdt het huiswerk regelmatig bij
- kan samenwerken met andere leerlingen
- kan rustig voor zichzelf werken
- houdt zich aan de afspraken
- stelt de docent vragen die zijn gericht op zijn vakgebied

de beste leraar is hij
die het meest van
zijn leerlingen opsteekt

*een doel is een droom
met een deadline*

Bezoekadres

Zichtwei 1
2992 ZA Barendrecht

Tel: 0180 - 64 21 80
Fax: 0180 - 64 21 89

Postadres

Postbus 408
2990 AK Barendrecht

e: info@daltonbarendrecht.nl
i: www.daltonbarendrecht.nl